

Predstavitev terenskega svetovalca: Brane Borštnik

Foto: arhiv Brane Borštnik

Praktični tečaj za čebelarje začetnike

Čebele so me že kot otroka izredno navduševale. Na naš vrt je očetov prijatelj čebelar vsako pomlad pripeljal nekaj panjev čebel na pašo. Jaz sem jih verjetno vneto opazoval in neko popoldne zaspal pred postavljenimi panji. Ko so domači ugotovili, da me ni, so me začeli mrzlično iskati. Našel me je stari oče in mislil, da ležim mrtev pred panji. Seveda je o najdbi obvestil druge iskalce pogrešanega otroka. Nastala je panika in mama je tako jokala, da sem se prebudil, vstal in mirno odkorakal v njeno naročje. Seveda brez vsakega čebeljega pika, danes pa me tudi opikajo. Moja otroška želja po čebelah se je stopnjevala še isto jesen, ko je čebelar čebele odpeljal. Mož moje tete, ki je bila tudi moja krstna botra, mi je podaril bankovec za 500 dinarjev. To je bila v tistem času kar precejšnja vrednost. Želja in domotožje po čebelah sta skovala načrt. Imel sem denar in sem se na skrivaj odpravil od doma. Vzel sem cekar, ki je bil spleten iz koruznega ličkanja, vanj spravil denar in se

napotil proti Velikim Laščam. Vedel sem, da so tam trgovine, kjer se vse kupi, torej tudi čebele. Na srečo me je na mojem potepu opazila gospa iz sosednje vasi, ki je na njivi pobirala jesenske pridelke. Povprašala je malega popotnika, kam pa kam. Po pripovedovanju te gospe sem ji odgovoril, da grem kupit konja in čebele. Pokazal sem bankovec, na katerem so bili natisnjeni konji. Nakup takrat ni uspel, ker me je gospa iz sosednje vasi peljala domov.

Otroška želja po svojih čebelah se je uresničila pred dobrimi 40 leti. Prve čebele mi je podaril ženin sorodnik, ki je bil tudi moj prvi učitelj čebelarjenja. Ker nisem imel čebelnjaka, sem čebele namestil pod balkon in jih vsak dan opazoval, kako vneto letijo na pašo. Že po 14 dneh so te čebele prinesle toliko medu, da ga je bilo treba iztočiti. Tudi moj mentor ni verjel, da sta panja že polna medu. Iz panjev sem po navodilih mentorja odvzel sate z medom in pri njem doma smo iztočili prvi med. Še danes sem

prepričan, da je bil tisti prvi med najboljši. Danes, ko sem mentor mladim čebelarjem začetnikom in terenski svetovalec, tudi omogočam, da pri meni doma točijo med, dokler si sami ne kupijo ustrezne opreme. Za vsakega čebelarja začetnika je prvo točenje medu dogodek, ki si ga zapomni za vse življenje.

Po nekaj letih učenja in čebelarjenja na balkonu pa sem zgradil tipični slovenski čebelnjak za 30 čebeljih družin. Danes skrbim za približno 65 čebeljih družin na treh lokacijah. Osnovni čebelnjak je v Prilesju pri Velikih Laščah na nadmorski višini okoli 620 m. Čebelarim v AŽ-panjih in nakladnih DB-panjih. Za čebelarjenje v DB-panjih sem se odločil, ker tehnologija čebelarjenja onemogoča prestavljanje satov iz plodišča v medišče. Med pridelujem tako rekoč v deviškem satju. Poleg pridobivanja medu je moja prioriteta pridobivanje cvetnega prahu. Izdelal sem tudi visoko podnico z notranjim smukalnikom za pridobivanje cvetnega prahu, tako za nakladne

kot za AŽ-panje. Podnica se je dobro uveljavila tako v slovenskem kot v srednjeevropskem prostoru. Načrte za izdelavo podnice je narisal čebelar začetnik, gospod Janez Paternoster, in so na povezavi: <https://github.com/cebelice/Dadant-Blatt>. Čebelarju Janezu najlepša hvala. Če koga zanima to področje, lahko stopi v stik z mano na: brane.borstnik@gmail.com.

Sem tudi predavatelj s področja čebelarstva, mentor mladim čebelarjem začetnikom, mentor čebelarskega krožka za osnovnošolce, pisec strokovnih člankov s področja čebelarstva, v zadnjem obdobju pa tudi član uredniškega odbora *Slovenskega čebelarja*. Poleg pohval in priznanj sem prejel zlato odlikovanje Petra Pavla Glavarja in odlikovanje Antona Janše prve stopnje.

Pred več kot 30 leti sem se udeležil usposabljanja za preglednika medu, ki ga je organizirala Biotehnična fakulteta v Ljubljani. Po opravljenem usposabljanju in uspešno opravljenem preizkusu znanja sem začel delo kot prva generacija preglednikov medu, ki je kasneje prerasla v terenske svetovalce za področje čebelarstva. V svojem

dosedanjem delu kot svetovalec sem imel veliko lepih doživetij pri srečanjih s čebelarkami in čebelarji. So pa tudi svetovanja in pregledi čebel, ko se odkrije huda gniloba, ko odmrejo čebelje družine zaradi zastrupitve ali drugih neznanih vzrokov. Najbolj žalostni pa so trenutki, ko so čebele pozimi odmrle zaradi pomanjkanja hrane. Kljub temu da so bile vse družine enako nakrmljene, pa so nekatere družine dovolile tihi rop. Opažam, da je to zimo tihega ropanja in odmrta čebel veliko več kot prejšnja leta.

In če se ozrem na začetek svetovanja in pomoči čebelarjem pri pridobivanju čebeljih pridelkov, se je kakovost čebeljih pridelkov in dela s čebelami dvignila na visoko, lahko rečem na zavidljivo raven. Tudi ozaveščanje potrošnikov in uporabnikov pridelkov je povečalo povpraševanje in porabo čebeljih pridelkov v slovenskem prostoru. Tudi to je plod dela javne svetovalne službe in organiziranega usposabljanja čebelarjev v okviru ČZS. Kot predavatelj pa sem najbolj zadovoljen, ko začetne tečaje za čebelarje ali predavanja obiskujejo pari, oče, mama in mladi čebelarji.

Še vedno pa opažam, da so slovenski čebelarji pretežno usmerjeni samo v pridobivanje medu, kar je velika škoda. Vsi drugi pridelki iz čebeljega panja in čebele same pa so iskano tržno blago, ki lahko vsaj ekonomsko uravnoteži stroške poslovanja s čebelami. Pa še ena slovenska čebelarska pomanjkljivost. Premalo rezervnih družin. Ko sem kupil prva dva panja v Medexovi trgovini na Miklošičevi cesti v Ljubljani, me je pri nakupovanju srečal takratni direktor, gospod Mižigoj. Ker je vedel za mojo namero, da bom čebelaril, me je podučil, da moram poleg dveh gospodarskih panjev kupiti tudi dva rezervna panja. Podaril mi je petsatni panj, sam pa sem nakupu dodal še enega. Zlata vreden nasvet, a na žalost premalo upoštevan tudi pri delu nas svetovalcev.

Skrbi pa me, da bo človek s svojimi nerazumnimi, izkoriščevalskimi posegi v naravo to tako uničil, da čebele ne bodo imele več čistega okolja za svoje preživetje. In kaj to pomeni za nas? Poznamo namreč znani rek: »Ko bodo izumrle čebele, bo v nekaj letih izumrlo tudi človeštvo.«

Brane Borštnik

Pomoč čebelarjem v obliki svetovanja terenskih svetovalcev v letu 2023

Čebelarji imamo v tem času že polno načrtov za novo čebelarsko sezono. Prebujati se bo začela tudi narava in s tem se bo začelo tudi prvo cvetenje medovitih rastlin, ki bodo ponudile prve kapljice sveže medicinske in cvetnega prahu za čebele in njihov zarod v panju. Z nasveti vam bodo tudi letos v pomoč terenski svetovalci v čebelarstvu.

Splošne težave bosta lahko rešili že po telefonu, medtem ko se za bolj specifično vprašanje oz. težavo dogovorite, da svetovalec obišče vaše čebelarstvo in skupaj poiščeta rešitev. Poleg tega je naloga terenskih svetovalcev tudi ozaveščanje čebelarjev, da skupaj skrbimo za avtohtono kranjsko sivko in redno spremljamo pri čebelah obarvanost obročkov. V spomladanskem času bo tako pomoč čebelarjem usmerjena predvsem v izvajanje osnovne odbire.

Celotno leto bodo čebelarjem v pomoč tudi pri tehnologiji čebelarjenja. Ne pozabite pa tudi, da

opravljajo terenske analize medu. Rezultati glede vsebnosti vode in električne prevodnosti medu vam bodo v pomoč pri določanju vrste medu.

Terenski svetovalci bodo opravljali tudi redne naloge zbiranja vzorcev čebel po občinah. Zbrani vzorci čebel po občinah se bodo analizirali v laboratoriju. Rezultati pa nam bodo v pomoč glede stanja osnovne odbire v čebelarstvu. Izvajali bodo tudi praktične delavnice. Tako ste vabljeni, da se teh delavnic tudi udeležite in osvežite ali pa nadgradite svoje čebelarsko znanje.

Naloge terenskih svetovalcev v čebelarstvu so raznovrstne, pa vendar bo vsak terenski svetovalec našel čas tudi za vas, da vam priskoči na pomoč. Celotni seznam terenskih svetovalcev v čebelarstvu najdete na spletni strani Čebelarske zveze Slovenije.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ
za zagotavljanje varne hrane